16. 20. 36, 44, 53, 54, 56, 57, 59, 83
780482
VIII
33 04 1932, 15-92

Dodatek do "Biuletynu Kowieńskiego

# BIULETYN BAŁTYCKI

## WILNO

Podaje wiadomości bieżące z Łotwy oraz perjodyczne z Estonji i Finlandji.

Nr. Wilno, dnia 5 stycznia 1932 r. 15.

BIBLIOTEKA JAGELLONICA

T r e ś ć   n u m e r u:

ŁOTWA.



----0§0----

1. K o l e j n y   a n t y p o l s k i   a r t y k u ł "P e h d e j a   B r i h d i".

"Pehdeja Brihdi" Nr.2 z dn.3.I.1932 r.Art.p.t."Wymagania polonizatorów". Streszczenie:

Jak wiadomo, polonizatorzy na Łotwie zwrócili się zagranicę z prośbą o poparcie, a mianowicie do prasy i społeczeństwa polskiego, oraz do rządu Piłsudskiego, stawiając siebie, jakgdyby w roli obcokrajowców, będących pod protektoratem Polski. W związku z tem rozpoczęli dyplomaci w Rydze odpowiednie pertraktacje, wtrącając się do wewnętrznych spraw łotewskich, gdyż w pertraktacjach tych ani jednem słówkiem nie wspomina się o obywatelach Polski. Wszystkim rzuca się w oczy zachowanie się polskie w czasach ostatnich: prowadzi się różne pertraktacje dyplomatyczne, dyplomaci jeżdżą z Rygi do Warszawy po instrukcje, a poseł polski wstrzymuje się od brania udziału w oficjalnych uroczystościach w Rydze.

Polityczne żądania polskie są następujące: 1.pozwolić drogą uchwały sądowej na ponowną działalność Związku Polaków na Łotwie, 2.otworzyć zamknięte polskie szkoły prywatne, które były największemi gniazdami polonizàcji,3.wprowadzić w szkołach naukę religji w języku polskim, coby stanowiło doniosłe narzędzie polonizacji.

Wskutek presji dyplomatycznej, minister Oświaty A.Kenins /b.poseł w Warszawie/ miał już przyobiecać zezwolić na wykład nauki religji w jęz.polskim, natomiast co do dwóch pierwszych punktów zgody ku wielkiemu zdenerwowaniu Polaków nie udzielił. W społeczeństwie łotewskiem w Letgalji powstała duża obawa z powodu możliwości kroków ze strony rządu narodowego w kierunku złagodzenia akcji przeciwko polonizatorom. W czasie wyborów do sejmu centrum demokratyczne najwięcej obiecywało prowadzić politykę narodową w obszarach pogranicznych, a obecnie chce dać polonizatorom wolniejszą rękę niż dawny rząd, do którego należały również mniejszości narodowe. Oddziały partji osadników powzięły uchwałę, ażeby w takim wypadku /gdyby rząd poczynił ustępstwa na rzecz Polaków/, partja stanęła w opozycji i domagała się dymisji ministra Oświaty. Podobnież zarząd powiatu iłłuksztańskiego nie chce zmieniać swego dotychczasowego stanowiska.

Wobec tego, że narodowość pogranicznej ludności katolickiej jest dosyć nieokreślona, a księża prowadzą robotę polonizatorską, przeto już za rosyjskich czasów wykład religji w szkołach odbywał się w języku państwowym dla zneutralizowania wpływów polonizatorskich. Mimo to, żaden Polak nie został zrusyfikowany, a polonizacja posuwała się w dalszym ciągu naprzód.

Wszystkim obecnym uczniom "polskim" można udowodnić, że ich rodzice i przodkowie byli Łotyszami i Białorusinami. Pod względ etnograficzny aż nazbyt wyraźną jest rzeczą, że w strefie pogranicz ludności polskiej dawniej wcale nie było, a polonizacja prowadzona była w sposób sztuczny zgóry, gdy mieli głos jeszcze obszarnicy polscy. Dlatego też nie ma się tu do czynienia z jakąś masą narodu polskiego.

Polacy winniby się wstrzymać od wtrącania się do spraw

szkolnictwa łotewskiego, gdyż, jak wiadomo, w Polsce w szkołach zawsze na pierwszem miejscu jest język polski. Tak np. w miejscowościach wyraźnie litewskich władze polskie zamknęły w ostatnim roku ok.20 szkół litewskich, nie pozwalając na otwarcie nowych. Język polski jest tak samo wprowadzany do kościołów w parafjach litewskich.

2. "P e h d e j a B r i h d i" w s p r a w i e m o ż l i w e g o u s t ą p i e n i a p o s ł a p o l s k i e g o.

"Pehdeja Brihdi" Nr.295 z dn.31.XII.31r. Art.p.t."Czy poseł polski ustępuje?" Streszczenie:

Postępowanie posła polskiego w Rydze M.Arciszewskiego wywołało w społeczeństwie łotewskiem zdziwienie. Po utworzeniu nowego rządu przybył on po kilku dniach do Rygi, lecz przez cały czas nie uważał za stosowne, jak to jest przyjęte w stosunkach dyplomatycznych, przedstawić się ministrowi Spraw Zagr. i prezesowi ministrów. W swoim czasie reprezentował posła radca poselstwa polskiego chargé d'affaires Śmigielski. Jednak zwyczaje dyplomatyczne wymagają, że w wypadku zmiany Gabinetu, przedstawiciele państw obcych przedstawiać się mają nowemu ministrowi Spraw Zagr. i premjerowi. Poseł polski tego nie uczynił. Przed kilku dniami wyjechał on znowu do Warszawy. Z tego należy wnioskować, że rząd polski wysyłał p.Arciszewskiego do Rygi z jakąś specjalną misją i że p.Arciszewski nie uważa już siebie za posła. W takim razie zapytać należy, kto będzie posłem polskim w Rydze?

3. Ż y w o t n o ś ć p a ń s t w a ł o t e w s k i e g o w u j ę c i u "P e h d e j a B r i h d i".

"Pehdeja Brihdi" Nr.294 z dn.30.XII.31 r.Art.p.t."Czy Łotwa będzie istnieć 30 lat?" Streszczenie:

Takie pytanie sobie zadaje miejscowe pismo niemieckie, prowadzone w duchu hitlerowców. Łotwa niegdyś była rządzona przez Niemców i panował na Łotwie język i prawa niemieckie. Każdy zaś rząd, który próbował pogwałcić te "naturalne prawa" nie egzystował dłużej niż 30 lat /np.Stefan Batory, który pogwałcił zagwarantowane przez Zygmunta Augusta stare prawa bałtyckie, Karol XI, który wywłaszczył majątki Niemcom, Aleksander III, który podjudził Łotyszów i Estończyków przeciwko baronom; wszystkich tych władców dosięgła najdalej po 30-tu latach Nemezys dziejowa/Łotwa i Estonja, które skrzywdziły Niemców ~~xyz~~ istnieją już 13 lat, a więc pozostaje im jeszcze istnieć 17 lat.

Takiej to historjozofji uczą w "autonomicznych" szkołach niemieckich na Łotwie. Dorastające pokolenie niemieckie przygotowywane jest do swej "misji historycznej". Takie ideje pielęgnowane są na Łotwie dzięki osławionej autonomji kulturalnej mniejszości narodowych.

4. "P e h d e j a B r i h d i" o a n t y ł o t e w s k i e j d z i a ł a l n o ś c i "B a ł t y c k i e g o C z e r w o n e g o K r z y ż a".

"Pehdeja Brihdi" Nr.294 z dn.30.XII.31 r.Art.p.t."W sprawie "Bałtyckiego Czerwonego Krzyża". Streszczenie:

Niejednokrotnie już się wskazywało na rolę, jaką odegrywa znajdujący się w Berlinie t.zw."Bałtycki Czerwony Krzyż", grupujący byłych baronów łotewskich i knujący reakcyjne plany wbrew temu, że Niemcy w myśl traktatu pokojowego nie mają prawa utrzymywać na terenie swego państwa wrogich Łotwie organizacyj.

Byłym baronom na pieniądzach widocznie nie zbywa. W tych dniach odbył się w Berlinie bankiet na rzecz wspomnianego "Bałtyckiego Czerwonego Krzyża". W bankiecie wzięli udział nietylko baronowie emigranci z Łotwy, lecz i osoby z urzędowych sfer niemieckich, co świadczy, że się między emigrantami Łotwy a czynnikami rządowemi istnieją ścisłe stosunki.

Czyżby łotewski Czerwony Krzyż nie powinien się wypowiedzieć przeciwko organizacji, która nie jest zarejestrowana w Czerwonym Krzyżu w Genewie, nie utrzymuje obecnie z Łotwą żadnych stosunków i w rzeczywistości żadnemi "sanitarnemi" sprawa się nie zajmuje, a tylko prowadzi wrogą względem nowej Europy politykę.

5. S p r a w a p o d p i s a n i a t r a k t a t u o n i e a g r e s j i z R o s j ą w u j ę c i u "P e h d e j a B r i h d i".

"Pehdeja Brihdi" Nr.1. z dn.1.I.1932 r. Art.p.t."Czy pakt o nieagresji z Rosją podpisany będzie w Rydze?" Streszczenie:

Pisma litewskie donoszą, że polsko-sowieckie pakt o nieag

resji podpisany będzie jednocześnie ze wszystkiemi sąsiadami ZSSR:Łotwą, Litwą, Estonją i Finlandją. Wszystkie te państwa mają podpisać pakt o nieagresji w Rydze.

Gdyby wiadomość ta miała się okazać prawdziwa, należy mniemać, że w prasa łotewska, która już poprzednio nawoływała do otrząśnięcia się z opieki polskiej, miała rację. Ubolewać jedynie należy, że kierownicy łotewskiej polityki zagranicznej wciąż jeszcze nie mogą się zdecydować na krok stanowczy, a wszystkie ważniejsze problemy polityki zagranicznej odbywają pod skrzydełkiem polskiem.Można było podpisać pakt o nieagresji, nie czekając zanim Polska zakończy swe "kombinacje".

W związku z powrotem z Moskwy do Rygi posła sowieckiego, w Rydze Świderskiego, w najbliższym czasie odbędzie się między Łotwą a ZSSR wymiana zdań co do prac wstępnych, związanych z podpisaniem paktu o nieagresji.

Jak wiadomo, Łotwa uzgodniła treść paktu o nieagresji z Estonją, to też przewiduje się, że obaj sojusznicy zawrą pakt o nieagresji z ZSSR razem.

Kronika: 6. R e j e s t r a c j a z a g r a n i c z n y c h k a p i t a ł ó w o b y w a t e l i ł o t e w s k i c h . Jak podaje "Brīvā Zeme. /Nr.293/, sejm łotewski na sesji nadzwyczajnej obok innych uchwał w zakresie walki z kryzysem przyjął ustawę, na mocy której poleca się rządowi rejestrację wywiezionych z Łotwy i przechowywanych w bankach zagranicznych przez obywateli Łotwy kapitałów. Zarejestrowane kapitały obłożone są 10-procentowym jednorazowym podatkiem i skierowane ponownie do Łotwy. Ukrywane przed rejestracją kapitały zostaną skonfiskowane. Osobie, która wskaże ukryte kapitały zostanie wypłacona gratyfikacja w wys.10%.

7. B u d ż e t Ł o t w y . Jak podaje "Socjaldemokrats" /Nr.1/ minister Finansów Zemgals przedłożył Gabinetowi Ministrów projekt budżetu na 1932-33 r.Budżet zbilansowany został w wys.140,1 milj.łatów. Projekt przewiduje 137,8 milj.łatów dochodów zwykłych i 2,3 milj.łatów dochodów nadzwyczajnych. Ogółem 140,1 milj.łatów. Wydatków przewidziano: 106,4 milj.łt.zwyczajnych i 21,2 milj.lt. nadzwyczajnych. Nadwyżka w wys.12,45 milj.łatów przewidziana jest na pokrycie deficytu budżetowego w bieżącym roku budżetowym.

[illegible]